

**ΕΘΝΙΚΟΣ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΠΡΟΛΗΨΗΣ
ΤΩΝ ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΣΚΛΗΡΗΣ
ΑΠΑΝΘΡΩΠΗΣ ΚΑΙ ΕΞΕΥΤΕΛΙΣΤΙΚΗΣ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗΣ Η ΤΙΜΩΡΙΑΣ**

**ΕΚΘΕΣΗ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΠΟΥ ΔΙΕΝΕΡΓΗΘΗΚΕ
ΣΤΑ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΑ ΚΡΑΤΗΤΗΡΙΑ ΠΑΦΟΥ ΤΗΝ 1^η ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2020**

Ερευνώντες Λειτουργοί: Αντωνία Κυριακίδου & Κατερίνα Καλλητσιώνη

Αρ. φακ: ΕΜΠ 2.15

Λευκωσία, 24 Σεπτεμβρίου 2020

I. Διενέργεια επίσκεψης

1. Σύμφωνα με τα άρθρα 4 και 5 του Ν. 2(III)/2009, με τον οποίο η Κύπρος κύρωσε το Προαιρετικό Πρωτόκολλο στη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά των Βασανιστηρίων και άλλων μορφών Σκληρής, Απάνθρωπης ή Εξευτελιστικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας, ο Επίτροπος Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων έχει την αρμοδιότητα να διενεργεί ελεύθερα και σε τακτά χρονικά διαστήματα επισκέψεις σε χώρους όπου άτομα στερούνται ή πιθανόν να στερούνται της ελευθερίας τους.
2. Η επίσκεψη που πραγματοποιήθηκε στα Αστυνομικά Κρατητήρια Πάφου στις 1 Σεπτεμβρίου 2020, από Λειτουργό του Εθνικού Μηχανισμού Πρόληψης (ΕΜΠ) του Γραφείου μου, ήταν η δεύτερη επίσκεψη στον εν λόγω χώρο. Η προηγούμενη είχε διενεργηθεί στις 3 Οκτωβρίου 2014. Ένας από τους σκοπούς της επίσκεψης ήταν και ο έλεγχος του βαθμού συμμόρφωσης με τις εισηγήσεις που είχαν υποβληθεί στην Έκθεση του ΕΜΠ της επίσκεψης εκείνης¹ με στόχο τη βελτίωση των συνθηκών κράτησης και τη διασφάλιση των δικαιωμάτων των κρατουμένων.
3. Επίσης, η επίσκεψη στα Αστυνομικά Κρατητήρια Πάφου κρίθηκε αναγκαία κατόπιν υποβολή παραπόνου στο Γραφείο μου, αναφορικά με τις συνθήκες διαβίωσης συγκεκριμένου ατόμου το οποίο κρατείτο στον εν λόγω χώρο εν αναμονή της εκτέλεσης του διατάγματος απέλασής του.
4. Κατά τη διάρκεια της επίσκεψης, η Λειτουργός του Γραφείου μου επιθεώρησε τους χώρους των κρατητηρίων και φακέλους κρατουμένων και συνομίλησε με τους υπεύθυνους του χώρου κράτησης. Έγιναν, επίσης, προσωπικές συνεντεύξεις με κρατούμενους.

¹ Έκθεση με αρ. φακ ΕΜΠ 2.015, ημερ. 2 Μαρτίου 2014

II. Συνεργασία με τον Υπεύθυνο και το προσωπικό του χώρου κράτησης

5. Κατά την επίσκεψη παρατηρήθηκε εποικοδομητικό πνεύμα συνεργασίας τόσο από τους υπεύθυνους του χώρου κράτησης, όσο και από τα μέλη του προσωπικού που εργάζονταν τη συγκεκριμένη ημέρα. Συγκεκριμένα, επιτράπηκε στη Λειτουργό του ΕΜΠ η πρόσβαση σε όλους τους χώρους των κρατητηρίων και σε όλα τα έγγραφα που τηρούνται εντός του χώρου (φάκελοι κρατουμένων, ημερολόγιο σταθμού κ.λπ.), σύμφωνα με τις πρόνοιες του άρθρου 5 του Ν. 2(III)/2009.
6. Διαπιστώθηκε, επίσης, ότι τόσο ο Υπεύθυνος του χώρου, όσο και το προσωπικό είχαν ικανοποιητική γνώση των αρμοδιοτήτων του Εθνικού Μηχανισμού Πρόληψης των Βασανιστηρίων.

III. Υλικές συνθήκες κράτησης

7. Η επίσημη χωρητικότητα των αστυνομικών κρατητηρίων Πάφου, αντιστοιχεί σε σύνολο 42 ατόμων (29 άνδρες, 4 ανήλικους και 9 γυναίκες). Κατά την επίσκεψη διαπιστώθηκε ότι ο κυρίως χώρος κράτησης αποτελείται από τρεις πτέρυγες, στις οποίες κρατούνται χωριστά οι άνδρες από τις γυναίκες και από τους ανήλικους και δεν επιτρέπεται επαφή μεταξύ τους.
8. Επισημαίνεται ότι, η χωρητικότητα κατά την ημέρα της επίσκεψης ήταν περιορισμένη, επειδή τα 28 από τα 42 κελιά ήταν εκτός λειτουργίας και δεν μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν λόγω διαφόρων βλαβών (υδραυλικής/αποχετευτικής υποδομής, κ.α.).
9. Όπως ενημερώθηκε η Λειτουργός του ΕΜΠ του Γραφείου μου, προβλήματα τέτοιας μορφής στον εν λόγω χώρο παρατηρούνται εδώ και αρκετό χρονικό διάστημα, με αποτέλεσμα να μην μπορεί να λειτουργήσει ένας αρκετά μεγάλος αριθμός κρατητηρίων. Συγκεκριμένα, κατά την ημέρα της επίσκεψης βρίσκονταν σε λειτουργία μόνο τα 8 κελιά της πτέρυγας ανδρών, τα 4 κελιά της πτέρυγας γυναικών και τα 2 κελιά της πτέρυγας ανηλίκων.

10. Είναι, συνεπώς, απαραίτητο όπως γίνει χωρίς περαιτέρω καθυστέρηση **έλεγχος της υδραυλικής/αποχετευτικής υποδομής** των χώρων του κρατητηρίου, καθώς και όλων των άλλων προβλημάτων/βλαβών που παρουσιάζονται στα κελιά και **να ληφθούν τα όποια διορθωτικά μέτρα απαιτούνται.**
11. Από την επιθεώρηση των κελιών διαπιστώθηκε ότι αυτά διέθεταν ικανοποιητικό μέγεθος, υπήρχε κρεβάτι και τραπέζι - όλα αντιβανδαλικού τύπου, καθώς και ατομική τουαλέτα και νιπτήρας. Ο χώρος υγιεινής καλύπτεται πλέον από τοίχο χαμηλού ύψους, ο οποίος παρεμποδίζει την ορατότητα του προσωπικού στους χώρους αυτούς και διασφαλίζεται η ιδιωτικότητα των κρατουμένων κατά την χρήση τους, σε συμμόρφωση με προηγούμενη εισήγησή του ΕΜΠ, η οποία περιλαμβανόταν σε προηγούμενη Έκθεση για τα εν λόγω κρατητήρια και γι' αυτό εκφράζω την ευαρέσκειά μου.
12. Ιδιαίτερο, ωστόσο, προβληματισμό μου προκαλεί το γεγονός ότι οι αντιβανδαλικού τύπου θύρες των κελιών τα οποία βρίσκονταν σε λειτουργία και επιθεωρήθηκαν κατά την επίσκεψη, ήταν ελαττωματικές και δεν μπορούσα να ασφαλιστούν/κλειδωθούν. Αυτό θέτει σε κίνδυνο τόσο την ασφάλεια των κρατουμένων, αλλά και του προσωπικού του χώρου. **Ως εκ τούτου, εισηγούμαι όπως η αρμόδια αρχή προβεί άμεσα σε επιδιόρθωση των θυρών, προς αποφυγή οποιονδήποτε δυσάρεστων γεγονότων.**
13. Όσον αφορά την παροχή μέσων για σωματικό καθαρισμό (π.χ. χαρτί υγείας, σαπούνι, σαμπουάν), πληροφορήθηκα ότι αυτά είναι διαθέσιμα ανά πάσα στιγμή, το οποίο επιβεβαιώθηκε και από τους κρατούμενους που συνομίλησαν με τη Λειτουργό του ΕΜΠ κατά την ημέρα της επίσκεψης.
14. Στην προγενέστερη επίσκεψη του ΕΜΠ και υποβολής σχετικής με αυτή έκθεση το 2015, η οποία ετοιμάστηκε κατόπιν επίσκεψης Λειτουργού του Γραφείου στα Αστυνομικά Κρατητήρια Πάφου, είχε επισημανθεί η αναγκαιότητα για φυσικό αερισμό των κελιών, με την προσθήκη παραθύρου σε κάθε κελί. Ακολούθησε σύσκεψη, κατά τη διάρκεια της

οποία επισημάνθηκε, μεταξύ άλλων ότι η αντικατάσταση των υαλότουβλων ήταν οικονομικά ασύμφορη, και έτσι έγινε εισήγηση για τη διάνοιξη οπής δίπλα από τα υαλότουβλα, για σκοπούς φυσικού εξαερισμού των κελιών.

15. Όπως έχει διαπιστωθεί και από την επιθεώρηση των κελιών, η πιο πάνω εισήγηση έχει υλοποιηθεί και εκτός από το φυσικό φως που διασφαλίζεται με την ύπαρξη των υαλότουβλων, διασφαλίζεται πλέον ο καθαρός αέρας και ο εξαερισμός των κελιών με το άνοιγμα (οπή) που υπάρχει στο πάνω μέρος της τοιχοποιίας.
16. Στα εν λόγω κρατητήρια δεν υπάρχει εξωτερικός χώρος άσκησης, ωστόσο, υπάρχει εσωτερική αυλή/χώρος ψυχαγωγίας, σε κάθε πτέρυγα, ο οποίος διαθέτει άνοιγμα στην οροφή που επιτρέπει τον φυσικό αερισμό και το φυσικό φως.
17. Όπως πληροφορήθηκα, στους χώρους αυτούς προαυλίζονται καθημερινά (για περισσότερο από μία ώρα), όλοι οι κρατούμενοι. Ως εκ τούτου, εκφράζω την ικανοποίησή μου για τη διευθέτηση αυτή, η οποία εξασφαλίζει το δικαίωμα κάθε κρατούμενου για τουλάχιστον μια ώρα προαυλισμού σε εξωτερικό χώρο καθημερινά².
18. Παρά ταύτα, στους πιο πάνω χώρους, κατά την ημέρα της επίσκεψης δεν υπήρχαν οποιαδήποτε μέσα ενασχόλησης, ενώ στην πτέρυγα των ανδρών, δεν υπήρχε τηλεόραση, ο χώρος ήταν σχεδόν κενός, με μοναδικές προσθήκες ένα τραπέζι με κάποια καθίσματα.
19. Εισηγούμαι, όπως ληφθούν μέτρα για διαμόρφωση του χώρου ψυχαγωγίας και παροχή μέσων ψυχαγωγίας και δημιουργικής ενασχόλησης, όπως τηλεόραση, ειδικά στην Πτέρυγα ανδρών, καθώς και περιοδικά, βιβλία³, σε περίπτωση που στο χώρο κρατούνται πρόσωπα για μεγάλο χρονικό διάστημα.

² CPT Standards, CPT/Inf/E (2002) 1 - Rev. 2010, p. 13, 16, 40, 54, 59, 76.

³ CPT/Inf/E(2002)- Rev. 2010, paragr.29, p. 54.

20. Από τις συνεντεύξεις με τους κρατούμενους, διαπιστώθηκε ότι οι κρατούμενοι εντός των Αστυνομικών Κρατητηρίων καθαρίζουν οι ίδιοι τα κελιά τους.
21. Από το σύνολο των επισκέψεων που έχω διενεργήσει ως Εθνικός Μηχανισμός των Βασανιστηρίων έχω διαπιστώσει ότι οι κρατούμενοι εντός των Αστυνομικών Κρατητηρίων αναγκάζονται να καθαρίζουν οι ίδιοι τους χώρους υγιεινής, παρότι η πιο πάνω πρακτική δε συνάδει με τις διεθνείς αρχές μεταχείρισης κρατουμένων και την οικεία εθνική νομοθεσία, και έχει ήδη γίνει εισήγηση για κατάργηση της μέσα από άλλες εκθέσεις .
22. Συναφώς σημειώνεται ότι σύμφωνα με τις διεθνείς αρχές μεταχείρισης κρατουμένων αλλά και βάσει της εθνικής νομοθεσίας (Ν. 163(Ι)/2005, Αστ. Διάταξη 5/3), οι χώροι κράτησης θα πρέπει να διατηρούνται καθαροί και να τηρούνται οι κανόνες υγιεινής, έτσι ώστε να επιτρέπεται στα πρόσωπα που στερούνται της ελευθερίας τους να τους χρησιμοποιούν μέσα στα πλαίσια της αξιοπρέπειας.
23. Η ευθύνη, όμως, για την συντήρηση και την καθαριότητα των χώρων υγιεινής εντός των κρατητηρίων ανήκει στην αρμόδια αρχή για την κράτηση και όχι στους κρατούμενους, που έχουν ως υποχρέωση την τήρηση μόνο της προσωπικής τους υγιεινής⁴. Ως εκ τούτου, εισηγούμαι όπως η αρμόδια αρχή τερματίσει άμεσα την ως άνω πρακτική και εξετάσει εναλλακτικούς τρόπους για την καθαριότητα των χώρων υγιεινής εντός των κρατητηρίων.
24. Σχετικά με τη διατροφή, κατά την συνέντευξη με τους κρατούμενους, δεν εκφράστηκαν σχετικά παράπονα. Συγκεκριμένα, διαπιστώθηκε ότι οι κρατούμενοι λαμβάνουν δύο γεύματα κατά τις πρωινές και τις βραδινές ώρες, τα οποία περιλαμβάνουν ξηρή τροφή (π.χ. ψωμί, μαρμελάδα, καφέ, τσάι, ζαμπόν φρούτο), ενώ το μεσημέρι λαμβάνουν μαγειρεμένη τροφή. Υπάρχει, επίσης, η δυνατότητα παραγγελίας φαγητού από εστιατόρια/ταχυφαγεία. Σε επιθεώρηση δε της τροφής που παραλήφθηκε

⁴ CPT Standards, CPT/Inf/E (2002) 1 - Rev. 2010 English , p. 13

για σίτιση των κρατουμένων κατά την ημέρα της επίσκεψης, διαπιστώθηκε ότι αυτή ήταν ικανοποιητική, τόσο σε ποιότητα, όσο και ποσότητα.

25. Σημειώνω ότι τα διεθνή πρότυπα ορίζουν ότι η σίτιση των κρατουμένων πρέπει να περιλαμβάνει τρία γεύματα, εκ των οποίων τουλάχιστον ένα πλήρες γεύμα (μαγειρεμένη τροφή) την ημέρα⁵.
26. Επίσης, κατά την επίσκεψη του Λειτουργού του Γραφείου μου διαπιστώθηκε ότι στον χώρο του επισκεπτηρίου δεν υπάρχει διαχωριστικό γυαλί, γεγονός που με ικανοποιεί ιδιαίτερα, καθώς διαπιστώθηκε ότι υπήρξε συμμόρφωση με την προηγούμενη εισήγηση του Εθνικού Μηχανισμού Πρόληψης (ΕΜΠ) για αφαίρεσή του.

IV. Κράτηση στον ίδιο χώρο ποινικών κρατουμένων και υπό απέλαση κρατουμένων

27. Στις 1 Σεπτεμβρίου 2020, ημέρα που διενεργήθηκε η επίσκεψη, κρατούνταν συνολικά 9 άνδρες, εκ των οποίων μόνο 2 άτομα κρατούνταν για ποινικές υποθέσεις, ενώ τα υπόλοιποι επτά άτομα κρατούνταν στη βάση διαταγμάτων κράτησης και απέλασης που εκδόθηκαν από τον Διευθύντρια του Τμήματος Αλλοδαπών & Μετανάστευσης.
28. Όπως δε προέκυψε και από την επιθεώρηση των σχετικών φακέλων/μητρώου, τα επτά αυτά άτομα βρίσκονταν στα εν λόγω κρατητήρια, για χρονικό διάστημα κατά πολύ μεγαλύτερο των 48 ωρών. Χαρακτηριστικά, ένα πρόσωπο κρατείτο στον εν λόγω χώρο από τον Ιούλιο του 2020.
29. Όπως έχουμε τονίσει σε προηγούμενες παρεμβάσεις, σύμφωνα με τις διεθνείς αρχές μεταχείρισης κρατουμένων, πρόσωπα τα οποία κρατούνται βάσει απόφασης διοικητικού οργάνου αποκλειστικά για σκοπούς απέλασης θα πρέπει να κρατούνται σε ξεχωριστό χώρο, που να

⁵ CPT Standards, CPT/Inf/E (2002) 1 - Rev. 2010 English, p. 7

μην επιτρέπει καμία επαφή με πρόσωπα που κρατούνται για σκοπούς διερεύνησης ποινικών αδικημάτων.

30. Συγκεκριμένα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων (CPT) έχει επανειλημμένα τονίσει ότι τα πρόσωπα που κρατούνται κατά τη διαδικασία απέλασης δεν θα πρέπει να κρατούνται στον ίδιο χώρο με πρόσωπα που εμπλέκονται σε ποινικά αδικήματα⁶.
31. Οι πιο πάνω διεθνείς αρχές έχουν ήδη περιληφθεί στην Ευρωπαϊκή Οδηγία 2008/115⁷, που ενσωματώθηκε στον Περί Αλλοδαπών και Μετανάστευσης Νόμο⁸, ορίζοντας ότι **οι υπό κράτηση υπήκοοι τρίτων χωρών κρατούνται χωριστά από τους υπόλοιπους κρατούμενους.**
32. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων δε, μετά την επίσκεψή της στην Κύπρο τον Φεβρουάριο του 2017, είχε επισημάνει σε σχετική έκθεσή της⁹, ότι οι Αστυνομικοί Σταθμοί δεν είναι κατάλληλοι χώροι για να φιλοξενούν κρατούμενους υπηκόους τρίτων χωρών, και γι' αυτό πρέπει να καταβάλλεται κάθε προσπάθεια για τη μείωση στο ελάχιστο του χρονικού διαστήματος που παραμένουν σε τέτοιου είδους εγκαταστάσεις (πχ. μέχρι 24 ώρες) και ότι οι αστυνομικοί Σταθμοί δεν είναι το κατάλληλο περιβάλλον για την κράτηση ατόμων για περισσότερο από μερικές ημέρες.
33. Σημειώνεται ότι, σε προγενέστερη Έκθεση υπό την αρμοδιότητά μου ως Εθνικός Μηχανισμός Πρόληψης των Βασανιστηρίων (ΕΜΠ), είχε επισημανθεί πως με βάση τις αρχές που έχουν δημιουργηθεί **«κάθε πρόσωπο που τίθεται υπό κράτηση για σκοπούς επιστροφής του στη χώρα του ή σε άλλη χώρα, μεταφέρεται στο ΧΩ.Κ.Α.Μ., εάν η επιστροφή του δεν προβλέπεται να γίνει ή δεν είναι εφικτό να γίνει εντός 24 ή 48 ωρών από το χρόνο σύλληψής τους...»** καθώς επίσης

⁶ CPT Standards, CPT/Inf/E (2002) 1 - Rev. 2010 English, p. 53-55

⁷ Άρθρο 16 Οδηγίας 2008/115/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 16ης Δεκεμβρίου 2008 σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη μέλη για την επιστροφή των παράνομως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών

⁸ Άρθρο 18ΠΖ Περί Αλλοδαπών και Μετανάστευσης Νόμος

⁹ Report to the Government of Cyprus on the visit to Cyprus carried out by the CPT, from 2 to 9 February 2017, published April 26, 2018

όπως ... «κρατούνται χωριστά από τους υπόλοιπους κρατούμενους...».¹⁰

34. Ωστόσο, παρά τα πιο πάνω, διαπιστώνεται από την παρούσα επίσκεψη, για άλλη μια φορά η μη τήρηση των αρχών και οδηγιών που διέπουν το θέμα.
35. Ως εκ τούτου η πρακτική κράτησης των υπό απέλαση προσώπων με ποινικούς κρατούμενους θα πρέπει να τερματιστεί και τα πρόσωπα αυτά να μεταφέρεται στον Χώρο Κράτησης Άτυπων Μεταναστών στη Μεννόγεια (ΧΩΚΑΜ), εάν η απέλαση του δεν προβλέπεται να γίνει ή δεν είναι εφικτό να γίνει εντός 48 ωρών από το χρόνο σύλληψής του.

V. Παράπονο για τις συνθήκες κράτησης υπό απέλαση ατόμου

36. Στο Γραφείο μας υποβλήθηκε παράπονο από τον κ. Κ.Τ. εκ μέρους ατόμου που αποφυλακίστηκε από τις Κεντρικές Φυλακές και μεταφέρθηκε στα Αστυνομικά Κρατητήρια Πάφου, μέχρι και την επιστροφή του στη χώρα καταγωγής του (Βραζιλία), αφού είχε εκδοθεί διάταγμα απέλασης εναντίον του.
37. Σύμφωνα με τον κ. Κ.Τ., μετά την αποφυλάκισή του, μεταφέρθηκε στα Αστυνομικά Κρατητήρια Πάφου αντί στο Χώρο Κράτησης Απαγορευμένων Μεταναστών στη Μεννόγεια (ΧΩ.Κ.Α.Μ.). Στον εν λόγω χώρο, όπως ισχυριζόταν ο κ. Κ.Τ., ο παραπονούμενος στερείτο βασικά δικαιώματά του και οι συνθήκες διαβίωσής δεν ήταν κατάλληλες.
38. Επισημαίνεται ότι η κράτηση του παραπονούμενου, ο οποίος ανήκει στη ΛΟΑΤΙ κοινότητα, στα Αστυνομικά Κρατητήρια Πάφου, αντί στον ΧΩΚΑΜ αποτέλεσε αντικείμενο άλλης ξεχωριστής Έκθεσης, ως ΕΜΒ και Εθνική Ανεξάρτητη Αρχή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, η οποία έχει ήδη υποβληθεί στην αρμόδια αρχή¹¹.

¹⁰ Ε.Μ.Π. 2.11, ημερομηνίας 10 Οκτωβρίου 2019

¹¹ ΕΜΠΤ 5/2020, ΑΥΤ. 21/2020, ημερ. 4 Σεπτεμβρίου 2020

39. Για σκοπούς διερεύνησης των εν λόγω ισχυρισμών του κ. Κ.Τ. και των συνθηκών διαβίωσης του παραπονούμενου, κρίθηκε αναγκαία η επιτόπια επίσκεψη Λειτουργού του ΕΜΠ στα Αστυνομικά Κρατητήρια Πάφου. Κατά την επίσκεψη, επιθεωρήθηκε ο προσωπικός φάκελος του παραπονούμενου, επιθεωρήθηκε ο χώρος διαβίωσής του, στην Πτέρυγα ανηλίκων και διενεργήθηκε προσωπική συνέντευξη με τον ίδιο.
40. Κατά την άφιξη του στα Αστυνομικά Κρατητήρια στις 11 Αυγούστου 2020, ο παραπονούμενος τοποθετήθηκε στην Πτέρυγα ανηλίκων, όπου δεν υπήρχαν, κατά τον κρίσιμο χρόνο, άλλοι κρατούμενοι. Σύμφωνα με τον υπεύθυνο του χώρου, αποφασίστηκε η τοποθέτηση του εν λόγω κρατούμενου στην πτέρυγα ανηλίκων για δική του ασφάλεια. Επισημαίνεται ότι, κατά την άφιξη του παραπονούμενου, τόσο η πτέρυγα των ανδρών, όσο και των γυναικών ήταν κατειλημμένες από κρατούμενους.
41. Ο χώρος του κελιού στο οποίο διέμενε ο παραπονούμενος ήταν πανομοιότυπος με τα υπόλοιπα κελιά του κρατητηρίου, διέθετε ικανοποιητικό μέγεθος και ατομική τουαλέτα και νιπτήρας που διασφάλιζαν την ιδιωτικότητα του.
42. Ο παραπονούμενος είχε τη δυνατότητα να εξέρχεται από το κελί του και να χρησιμοποιεί, καθ όλη τη διάρκεια της ημέρας, την εσωτερική αυλή/χώρο ψυχαγωγίας της πτέρυγας, ο οποίος περιλάμβανε τηλεόραση. Στη συνομιλία που είχε η Λειτουργός του ΕΜΠ με τον παραπονούμενο, ο ίδιος ανέφερε ότι αισθανόταν απομονωμένος, καθώς δεν είχε επαφή με άλλους κρατούμενους.
43. Κατά την διάρκεια της συνέντευξης, ο παραπονούμενος δεν εξέφρασε κάποιο παράπονο για το φαγητό που παρέχεται στους κρατούμενους και επιβεβαίωσε το γεγονός ότι είχε τη δυνατότητα να παραγγείλει φαγητό και ποτό/νερό από εστιατόριο/ταχυφαγείο. Από την επιθεώρηση του προσωπικού του φακέλου, διαπιστώθηκε ότι αυτός περιλάμβανε σχετικές αποδείξεις από αγορές προϊόντων, με χρήματα που είχε ο ίδιος στο ταμείο του.

44. Στον φάκελο του παραπονούμενου υπήρχαν καταχωρημένα και υπογεγραμμένα από τον ίδιο όλα τα έγγραφα που πρέπει να παραδίδονται στους κρατούμενους κατά την έναρξη της κράτησης τους, καθώς και το δικαιολογητικό της κράτησης του (διάταγμα απέλασης).
45. Ο παραπονούμενος είχε πρόσβαση σε δικηγόρο, ο οποίος τον επισκέφθηκε κατά την παραμονή του στα αστυνομικά κρατητήρια Πάφου, ενώ στις 12 Αυγούστου 2020, δέχθηκε και επίσκεψη από αντιπρόσωπο της Πρεσβείας της Βραζιλίας. Σημειώνεται περαιτέρω ότι, όπως διαπιστώθηκε από το μητρώο, ο παραπονούμενος κατά την κράτηση του στα Αστυνομικά Κρατητήρια Πάφου, είχε δεχτεί και δύο επισκέψεις από το Τμήμα Φυλακών στις 27/8/2020 και στις 31/08/2020.
46. Οι επισκέψεις σε αστυνομικά κρατητήρια έχουν ανασταλεί στα πλαίσια αντιμετώπισης της εξάπλωσης της πανδημίας του Κορωνοϊού και για το λόγο αυτό στην περίπτωση του παραπονούμενου δεν επιτρέπονταν οποιοσδήποτε άλλες επισκέψεις, εκτός από αυτές στις οποίες έγινε αναφορά πιο πάνω.
47. Είχε, επίσης, διευθετηθεί, σύμφωνα με τις καταχωρήσεις στον προσωπικό φάκελο του παραπονούμενου, η μεταφορά του σε ψυχίατρο και αναμενόταν να πραγματοποιηθεί και τρίτη επίσκεψη σε αυτόν, εντός των προσεχών ημερών. Ο ίδιος δεν εξέφρασε κάποιο παράπονο για την πρόσβασή του σε ιατρό και ότι λάμβανε κανονικά την φαρμακευτική του αγωγή.
48. Ο παραπονούμενος ενημέρωσε τη Λειτουργό του ΕΜΠ ότι είχε καθημερινή πρόσβαση σε τηλέφωνο και ότι είχε ήδη επικοινωνήσει τόσο με το δικηγόρο του, αλλά και με τον κ. Κ.Τ., ο οποίος υπέβαλε το σχετικό παράπονο στο Γραφείο μας, εκ μέρους του .

VI. Άσκηση δικαιωμάτων – Μεταχείριση κρατουμένων

49. Η επίσκεψη σε χώρους κράτησης, βάσει των αρμοδιοτήτων μου ως Ανεξάρτητη Αρχή Πρόληψης των Βασανιστηρίων, δεν σκοπεύει μόνο στην καταγραφή των υλικών συνθηκών που επικρατούν αλλά και στην

διαπίστωση του επιπέδου εξασφάλισης των δικαιωμάτων των κρατουμένων που προβλέπονται από την εθνική νομοθεσία και τις διεθνείς συμβάσεις που έχει υπογράψει η Κύπρος. Η πληροφόρηση των κρατουμένων για το σύνολο των δικαιωμάτων τους αποτελεί βασική προϋπόθεση για την άσκηση τους, καθώς είναι εντελώς ανέφικτη η άσκηση οποιουδήποτε δικαιώματος εάν ο κρατούμενος δεν γνωρίζει ότι είναι φορέας του δικαιώματος αυτού.

50. Σύμφωνα με το Ν. 163(I)/2005 καθώς και με τα διεθνή πρότυπα, θα πρέπει να εξασφαλίζεται η αποτελεσματική άσκηση ενός *minimum* δικαιωμάτων που αποτελείται από το εξής τρίπτυχο:
 - *δικαίωμα επικοινωνίας για ενημέρωση τρίτου προσώπου για την έναρξη της κράτησης*
 - *δικαίωμα πρόσβασης σε δικηγόρο*
 - *δικαίωμα πρόσβασης σε ιατρό*
51. Κατά την επίσκεψη στο χώρο, συζητήθηκαν τα πιο πάνω θέματα τόσο με τους κρατούμενους όσο και με το προσωπικό του χώρου, ενώ επιθεωρήθηκαν οι σχετικοί φάκελοι κρατουμένων.
52. Από την επιθεώρηση φακέλων κατά την ημέρα της επίσκεψης, διαπιστώθηκε ότι αυτοί τηρούνται με τη δέουσα επιμέλεια και υπήρχαν σε αυτούς καταχωρημένα και υπογεγραμμένα όλα τα έγγραφα που πρέπει να παραδίδονται στον κρατούμενο κατά την έναρξη της κράτησης.
53. Συγκεκριμένα, σε όλους τους φακέλους που επιθεωρήθηκαν, ήταν υπογεγραμμένα τα σχετικά έγγραφα ενημέρωσης για τα δικαιώματα σε ιατρική εξέταση, επικοινωνία και εξέταση από ιατρό.
54. Η παράδοση όλων των εντύπων που προβλέπονται από τη σχετική νομοθεσία (Ν.163(I)/2005, Αστυνομική Διάταξη Αρ. 5/3) σε *καταληπτή γλώσσα* για τον κρατούμενο και *υπογραφή* τους αποτελεί βασική υποχρέωση της αρμόδιας αρχής και η σχετική παράλειψη συνιστά σοβαρή παραβίαση των δικαιωμάτων των κρατουμένων. Ως εκ τούτου, εκφράζω την ικανοποίησή μου, για το γεγονός ότι όλα τα σχετικά έντυπα που υπογράφηκαν από τους κρατούμενους ήταν σε καταληπτή για τους ίδιους γλώσσα.

55. Κατά την επιθεώρηση των φακέλων, η συμπλήρωση του Εντύπου Συνέντευξης Κρατούμενου, σε ορισμένες περιπτώσεις, δημιουργούσε την εντύπωση ότι είχε γίνει με τρόπο τυπικό και όχι ουσιαστικό. Το έντυπο αυτό πρέπει να συμπληρώνεται με σχολαστικότητα και με ιδιαίτερη προσοχή από τα μέλη του προσωπικού σε συνεργασία με τον κρατούμενο κατά την άφιξη του τελευταίου στον χώρο κράτησης. Αποτελεί μία σημαντική αξιολόγηση των αναγκών του κρατούμενου αλλά και ένα σημαντικό εργαλείο στην πρόληψη αυτοκτονιών και/ή αυτοτραυματισμών. **Εισηγούμαι, συνεπώς, όπως επισημανθεί στα μέλη της Αστυνομίας η ανάγκη της πλήρους και ουσιαστικής συμπλήρωσης του εν λόγω εντύπου με παροχή λεπτομερειών όπου διαπιστώνεται ανάγκη τους.**
56. Διαπιστώθηκε ότι τα έντυπα των Δικαιωμάτων των Κρατούμενων και των Κανόνων του Κρατητηρίου βρίσκονταν αναρτημένα εντός των κοινόχρηστων χώρων κράτησης (διαδρόμους), ωστόσο δεν ήταν αναρτημένα εντός κάθε κελιού. Σύμφωνα με το άρθρο 29 του Ν.163(Ι)/2005, αποτελεί υποχρέωση του Υπεύθυνου του κρατητηρίου να μεριμνά ώστε σε κάθε κελί να υπάρχει αναρτημένος κατάλογος των δικαιωμάτων που προβλέπονται στον ως άνω Νόμο και των Κανόνων του Κρατητηρίου στην ελληνική, τουρκική, αγγλική και σε οποιαδήποτε άλλη γλώσσα κρίνεται σκόπιμο.
57. Ο Υπεύθυνος του χώρου θα πρέπει να προβεί στις δέουσες ενέργειες, ώστε τα έντυπα αυτά να τοποθετηθούν εντός του χώρου, όπως προβλέπεται από τον ως άνω Νόμο και να προστατεύονται από τυχόν σκίσιμο ή καταστροφή.
58. Στα πλαίσια αντιμετώπισης της εξάπλωσης της πανδημίας του Κορωνοϊού COVID-19, οι επισκέψεις σε αστυνομικά κρατητήρια έχουν ανασταλεί, εκτός από εξαιρετικές περιπτώσεις και από δικηγόρους.
59. Επισημαίνω ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων, σχετικά με τη μεταχείριση των ατόμων που στερούνται

της ελευθερίας τους στο πλαίσιο της πανδημίας του κορωνοϊού, δήλωσε ότι, τυχόν περιορισμοί των επαφών με τον έξω κόσμο, συμπεριλαμβανομένων των επισκέψεων, θα πρέπει να αντισταθμίζονται με πρόσβαση σε εναλλακτικά μέσα επικοινωνίας, όπως είναι το τηλέφωνο ή η διαδικτυακή τηλεφωνία¹². Εισηγούμαι στον υπεύθυνο του χώρου όπως διευθετηθεί η αυξημένη πρόσβαση των κρατουμένων σε τηλέφωνο, καθ' όλη τη διάρκεια της ημέρας, καθώς και την εξέταση του ενδεχομένου παροχής διαδικτυακής τηλεφωνίας (skype calls).

VII. Στελέχωση του χώρου κράτησης – Συνθήκες εργασίας

60. Κατά την επίσκεψη, διαπιστώθηκε ότι ο χώρος στελεχώνεται καθ' όλη τη διάρκεια της ημέρας και της νύχτας από τέσσερις Αστυνομικούς. Ο χώρος των κρατητηρίων επιβλέπεται από ένα συγκεκριμένο μέλος του προσωπικού, ο οποίος εκτελεί καθήκοντα υπεύθυνου κρατητηρίων.
61. Η στελέχωση του χώρου, ωστόσο, είναι ελλιπής, ιδιαίτερα όταν προκύπτει ανάγκη μεταφοράς κρατουμένων εκτός του Σταθμού ή όταν υπάρχει αυξημένος φόρτος εργασίας.
62. Όπως πληροφορήθηκα, μέλη του προσωπικού έχουν λάβει ειδική εκπαίδευση πέραν της βασικής, για χειρισμό/δικαιώματα κρατουμένων, ενώ η ενημέρωσή τους είναι συνεχής, μέσω ηλεκτρονικής πλατφόρμας που διαθέτει η Αστυνομική Διεύθυνση.

VIII. Τελικές διαπιστώσεις

63. Βάσει των ως άνω παρατηρήσεων, διαπιστώνεται ότι **οι υποδομές των Αστυνομικών Κρατητηρίων Πάφου παρουσιάζουν ελλείψεις**. Ειδικότερα, οι ελλείψεις που υπάρχουν όσον αφορά τον απαραίτητο διαχωρισμό των κρατουμένων υπό απέλαιση και των ποινικών κρατουμένων καθιστούν τον χώρο αυτό ακατάλληλο για κράτηση ατόμων για χρονικό διάστημα πέραν των 48 ωρών και μη συμβατό με τις βασικές

¹² “Δήλωση αρχών για σχετικά με τη μεταχείριση των ατόμων που στερούνται της ελευθερίας τους στο πλαίσιο της πανδημίας του κορωνοϊού (COVID-19)”, Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων, 20 Μαρτίου 2020.

αρχές για τη μεταχείριση των κρατουμένων και τα διεθνή πρότυπα για τους χώρους κράτησης.

Εισηγήσεις:

64. Ενόψει όλων όσων αναφέρθηκαν πιο πάνω, εισηγούμαι τον άμεσο τερματισμό της πρακτικής κράτησης των υπό απέλαση προσώπων με ποινικούς κρατούμενους και όπως, κάθε πρόσωπο που τίθεται υπό κράτηση για το σκοπό αυτό, να μεταφέρεται στο ΧΩΚΑΜ, εάν η απέλαση του δεν προβλέπεται να γίνει ή δεν είναι εφικτό να γίνει εντός 48 ωρών από το χρόνο σύλληψής του. Περαιτέρω εισηγούμαι όπως ληφθούν όλα τα αναγκαία μέτρα για :
- **Αυξημένη πρόσβαση κρατουμένων σε τηλεφωνική επικοινωνία με συγγενικά πρόσωπα και ενδεχομένως πρόσβαση σε διαδικτυακή τηλεφωνία, ένεκα της αναστολής των επισκέψεων.**
 - **Πλήρη και επιμελή συμπλήρωση του Εντύπου Συνέντευξης Κρατουμένου, κατά τη λήψης σχετικής συνέντευξης από τον κρατούμενο**
 - **Άμεση επιδιόρθωση ελαττωματικών θυρών των κελιών των αστυνομικών κρατητηρίων για διασφάλιση της προστασίας των κρατουμένων και του προσωπικού του χώρου**
 - **Ανάρτηση του Καταλόγου Δικαιωμάτων και των Κανόνων του Κρατητηρίου σε κάθε κελί.**
 - **Διαμόρφωση του χώρου ψυχαγωγίας και παροχή μέσων ψυχαγωγίας και δημιουργικής ενασχόλησης.**
 - **Να γίνει έλεγχος της υδραυλικής/αποχετευτικής υποδομής των χώρων του κρατητηρίου, καθώς και όλων των άλλων προβλημάτων/βλαβών που παρουσιάζονται στα κελιά και να ληφθούν τα όποια διορθωτικά μέτρα απαιτούνται.**

- **Τερματισμός της πρακτικής καθαρισμού των χώρων υγιεινής από κρατούμενους**

65. Η παρούσα Έκθεση μου ως Εθνικός Μηχανισμός Πρόληψης των Βασανιστηρίων υποβάλλεται στον Υπουργό Δικαιοσύνης & Δημόσιας Τάξης, ως αρμόδια αρχή, σύμφωνα με το άρθρο 7 του Ν. 2(III)/2009 για προβληματισμό και τις δικές του ενέργειες στη βάση των εισηγήσεων μου. Περαιτέρω, η παρούσα Έκθεση μου κοινοποιείται στον Αρχηγό Αστυνομίας για ενημέρωση του και τυχόν δικές του ενέργειες.

Μαρία Στυλιανού-Λοττίδη

**Επίτροπος Διοικήσεως και
Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων**

**Εθνικός Μηχανισμός Πρόληψης
των Βασανιστηρίων και Άλλων Μορφών
Σκληρής, Απάνθρωπής και Εξευτελιστικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας**